

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO
KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.
Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Sijajen shod „Notranjske kmetijske stranke“ v Trnovem.

Pretečeno nedeljo je sklicala kmetijska stranka v prostrani sobi gostilne Mateta Ribariča v Trnovem volilni shod. G. R. Valenčič iz Trnovega, ki je bil izvoljen predsednikom, pozdravi mnogobrojne volilce — zbralo se jih je čez 250 — in naprosi deželnega poslanca g. Frana Arkota, da poroča o programu „Notranjske kmetijske stranke“. Govornik je prebral najpreje posamezne točke programa te stranke, ki ga je odobrilo in sprejelo na šentpeterskem shodu dne 17. marca 900 volilcev našega volilnega okraja, in nato pojasnjuje sproti pomen besedila. Njegovim izvajanjem je sledilo navdušeno odobravanje, iz česar sledi, da je tudi naš kmet zavzet za to stranko in bode podpiral kandidaturu g. Jožefa Dekleva iz Postojne kot kandidata te že davno potrebne stranke.

Kot drugi govornik je nastopil mnogim poslušalcem že znani gorenjski kmet g. J. Jenko iz Zgornjih Brnikov. Naravnost občudovati moramo veliko požrtvovalnost tega moža. Ne straši se dolgega in utrudljivega pota prihiteti med nas, ker ga vodi pri tem zavest, pomagati k večjim uspehom naši kmetijski stranki. Komaj je izpregovoril, že si je pridobil srca vseh. Z največjo pazljivostjo so sledili navzoči kmetje kmetu-govorniku in ga večkrat prekinili z živahnim odobravanjem.

V splošnem je ožigosal in dokazoval klerikalno hinavščino do kmeta. Kmetu se je slabo godilo pod pritiskom grajščakov in Turkov, a danes se mu ne godi nič boljše pod laži-osrečevalci, hinavskimi klerikalci. Skrajni čas je bil, da smo se začeli otresati tega jeroštva. Gospodarsko in politično se hočemo osamosvojiti, sami si hočemo pomagati in si ne pustimo zapovedovati od nikogar, slušali ne bomo več ukazov, ki prihajajo od klerikalcev iz Ljubljane in jih hočejo nad nami izvrševati naši duhovni. Imamo žalostne izkušnje,

da za nas dosedanji poslanci vzlic velikim obljubam niso nič storili. Klerikalci kakor tudi liberalci so nas doslej poznali le pred volitvami in nas vabili vsak na svojo stran.

Klerikalna stranka hoče veljati med kmeti kot kmetijska stranka, med delavci delavska, potem obrtniška, uradniška stranka — zastopa torej koristi (?) vseh stanov, ona spravi lahko vse v eno malho! Mi pa se hočemo samostojno potezati v neodvisni kmetijski stranki v prvi vrsti za naše koristi in zahtevati svojih pravic. Sami bomo volili tudi tistega moža poslancem, ki ga bomo sami izbrali. In tega imamo že. Naš kandidat g. Dekleva je vzet iz naše srede in njega bomo tudi volili.

G. Valenčič dá kandidaturu g. Dekleve na glasovanje. Bila je samoobsebi umevno z velikanskim navdušenjem enoglasno sprejeta. Živahno zadovoljstvo in burno pritrjevanje se je pa zopet in zopet pojavilo, ko je nastopil naš dični kandidat g. Josip Dekleva. V prvi vrsti se zahvaljuje zbranim možem za izkazano zaupanje, ki so ga postavili kandidatom, šteje si v ponos, da je on izbran za to in slovesno zatrjuje, da bo stremil z vsemi silami na to, da se uresničijo zahteve kmetijskega stanu, da bo delal le v prid, v prid kmeta. Z mirno, a tembolj odločno besedo izvrstno zavrača nesramna zavijanja in podla zasramovanja njegove neomadeževane osebe od gotove klike in od njegovega ožlindranega voditelja. Bojeval se bo proti takim elementom, ki jim nobena stvar ni sveta, samo, da oblatijo pošteno ime in čast svojega nasprotnika. Ta krepki odgovor našega kandidata je navzoče kar prevzel navdušenja zanj in čula se je marsikatera bridka o voditelju klerikalne stranke. Ko je gorenjski kmet Jenko še prebral „Slovenčevo“ številko, v kateri se zasramuje naš kandidat, češ, da je — mutast, gospod Valenčič poziva še delavstvo, da deluje skupno za našega kandidata in naj ne cepi glasov.

Dne 14. maja vsi volilci na krov za kandidata **Jožefa Deklevo!** Shod se je nato zaključil.

Končno samo omenjamo, da se je shod vršil v najlepšem redu in miru. Navzočih par klerikalcev se ni upalo črhniti besedice, tudi socialni demokrati s svojim kandidatom so se dobro držali.

Shod v Hotederšici.

Dne 21. t. m. se je vršil shod g. Iv. Grudna v gostilni g. Jos. Korče. Ogromno število udeležencev, kajti bilo jih je nad 200, se je zbralo popoldan ob 4. uri ter je jasno pokazalo, kedo je oni mož, do katerega se zaupljivo obračajo kmetijski volilci, kedo je oni, ki uživa njih zaupnost in kedo je oni, ki bo vrlo zastopal naš okraj v državnem zboru.

Shod, kateremu je predsedoval g. J. Novak, se je vršil mirno in dostojno; lepo se je razvijala točka za točko. Predsednik je po kratkem pozdravu otvoril shod, predstavil kot kandidata g. Iv. Grudna (viharno odobravanje in gromoviti živijo-klici) in dal na to besedo g. Tavzesu.

Govornik je najprvo omenil, da se je ustanovila na Notranjskem neodvisna kmečka stranka, koje delokrog se pa do sedaj še ni moglo razširiti po celej Notranjskej. Ta stranka je strogo kmečka stranka, ki si je začrtala kot svojo prvo in glavno dolžnost: Pomagati notranjskemu kmetu, dvigniti ga iz sedanjega silno težavnega položaja ter ga privedi do višje stopinje blagostanja.

Zasnovali so si svoj program, po katerem bo priti do vspehov in ta program je govornik točko za točko poslušalcem natančno razložil. Kmetijski je ta program in izključno le kmet-poslanec ga bo zamogel pravilno zastopati in delati na to, da se uresniči. Ker pa je naš kandidat sam kmet, ker on sam tudi občuti kot tak, kje je potreba največja in pomoč najnujnejša, držal se bo zvesto tega programa in napel bo tudi vse sile, da se temu neznosnemu položaju gotovo tudi odpomore. G. Tavzes je prešel na to na nasprotna kandidata, ki tudi kandidirata v tem okraju.

Gostinčar, sam popolnoma odvisen od „škrica“, se menda revček še sam ne zaveda kako in zakaj je ravno njega postavila ona vsemogočna stranka kot kandidata za ta volilni okraj. Dr. Šusteršiču, dr. Kreku in drugim tovarišem pač ni ravno dišala zavedna Notranjska, zato pa ti gospodje niso hoteli postaviti tu sebe ali vsaj zmožnejše moči kot kandidata, ker s tem bi bila nevarnost tu, da bi za enkrat izginili s političnega polja, zato pa pojdimo mi tja, kjer šanse dobro stoje, na majajoča se tla pa postavimo moža, kojega izguba ni ravno tolikega pomena. Tak mož naj bi bil Gostinčar, ki pa žal, tega še ne izprevidi. Kak program ima on, vemo, saj smo ga slišali, in koliko je iz onega njegovega načrta in njegovih obljub v resnici izvedljivega, tudi sleherni vé. Ako počakamo še šest let, prišel bo kak Gostinčar z istim programom, z istimi obljubami kot letos, vse bo še staro, mogoče še na istem popirju kot danes.

Tudi kandidat socialno-demokratske stranke ne

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Konec.)

XXXVII.

Poražena sta hrvatski in slovenski narod, vdušena je iskrica vesti, ki je vsplamtela izpod jarma tisočletnega robstva. A prerano je zasijala ta pomlad, slana je vzela cvetove svobode. Vojska in plemstvo vsega cesarstva se je vzdignilo in strlo kmeta. Grozna je bila gosposka osveta. V Zagrebu, Celju in Ljubljani so bile ječe polne in z groznimi mukami so kmetom silili tajnosti iz srca. A junaki so vsklikali le: „Hoteli smo biti ljudje!“

Na celjskem gradu je izgubil glavo Pavel Šterc, Pozebec v Zagrebu, Lepoiča je rešila podlost, ker je pri Stubici prvi zapustil kmetško vojsko. Ilijo Gregoriča in Gušetiča so gnali pred cesarsko sodnijo na Dunaj. Tu je nemška gospoda natezala hrvatskim kmetom ude, tu so jih mučili, a tudi ta nemška gospoda je čula iz ust hrvatskih kmetov: „Hoteli smo biti ljudje, svobodni.“ Gušetič je umrl pri mučenju na Dunaju, Ilija

pa je pal kot zadnja žrtev na Markovem trgu v Zagrebu pod mečem, kajti cesar je prepovedal, ga dalje mučiti.

V ljubljanski temnici je čakala smrti četica ustašev: Bistrič, Svrač, Drvodelič, Turkovič in Uskok Marko Nožina, ki ga je zajel Turn. V noči pred smrtjo pa reče Nožina: Bratje, jutri nas obesijo; bolje, da pademo junaški. Ni mi do življenja, a Iliji sem obljubil, da mu bom varoval ženo in deco. En stražar je naš človek, ta bo uspaval druge z vinom. Zbežimo!“

In zjutraj je našla gospoda razbita vrata.

Susjedska pravda se je končno zaključila. Uršula je izplačala Tahovemu sinu 40.000 forintov in zopet zasedla celo imetje.

* * *

V Klanjcu so imeli žeganje. Pisan svet je vrvel sem in tja. Slepec je igral junaške pesmi o Nikoli Zrinjskem in Sibirjaninu Janku.

„Tega človeka sem že nekje videl“, reče mal kmetško oblečen mož, ki je stal pred slepcem. „Malo presiv mi je in slep tudi ni bil tedaj. Nu z bogom, kume. Žena me čaka.“

„Ej, počakaj še“, mu odvrne sosed, „saj je že tri leta, kar si jo odpeljal iz službe gospe Heningove, menda nista več nora.“

more zastopati kmeta, da bi temu to prineslo kakih koristi. Pregrešil bi se s tem zoper načela socialne demokracije, ki hrepeni ravno po vsem drugem, kot je pa stremljenje interesov kmeta.

G. Tavzes je govoril še nadalje o starostnem zavarovanju delavcev, o razbremenitvi zadolženih kmečkih posestev in še o nekaterih drugih točkah.

Za tem pa je govoril kandidat g. Gruden sam. Med silnim navdušenjem poslušalcev je govoril on in omenil v svojem govoru, da zlatih gradov nam ne more in noče obetati, hoče pa vztrajno delati, da po svojih močeh zadosti dolžnosti, katera ga čaka. Slehernemu je vstop k njemu prost in kdor bi imel kako željo, naj mu jo izrazi, on mu bo po svojih močeh rad pomogel, ako mu bo količkaj mogoče. (Zopet burno odobravanje.)

V kratkih in jedrnatih besedah je povdarjal nato g. K. pl. Premerstein kandiduro g. Grudna.

Shod je zaključil predsednik gosp. J. Novak. Povdarjal je velikanski pomen novega volilnega načina, spodbujal v ognjevitih besedah može, da bi se poslužili te dane jim pravice in da bi na dan volitve vsi kot jeden stopili navdušeno na volišče. „Prepriča naj se najprvo vsak, in šele ko je prišel do prepričanja, naj izpolni svojo pravico in dolžnost“ in s temi besedami se je shod zaključil.

Silno navdušenje se je polastilo slehernega in gromovito odobravanje je znova pokazalo, kedo bo oni, za katerega bodo navdušeno nastopili zavedni može

14. maja, — da nihče drugi, kot naš vrli kandidat g. Iv. Gruden.

Domače vesti.

Salonski orkester v Postojni vabi na koncert ki ga priredi v nedeljo, dne 28. aprila 1907 v „Narodnem hotelu“ v Postojni v prid velezaslužnemu kapelniku gosp. Kubišta Lovrencu. Vspored: 1. Lehar: a) „O, te ženske“, b) „Intermezzo“, iz operete „Vesela vdovica“. 2. a) F. S. Vilhar: „Izpod Triglava“, b) F. Juvánek: „Na góro!“, mešana zbor. 3. Waldteufel: „Moje sanje“, valček. 4. Strauss: „Netopir“, potpourri. 6. * * *: Vitez Tugoslav, komična opereta v dveh dejanjih. 6. Prosta zabava in ples. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Cene prostorom: Sedeži I. reda po 2 K, II. reda po 1 K 50 v, III. reda po 1 K; stojišča in galerija po 60 v.

Oreškovo hišo na glavnem trgu v Postojni je kupil za 40.000 K g. Fran Križe iz Postojne.

Občinski odbor občine Slavina, je v seji dne 24. aprila t. l. imenoval častnim občanom gospoda Josipa Hruscha, c. in kr. dvorne kobilarne mojstra v Lipici.

Umrli je v Hasperku pri Planini g. Anton Hanuš, višji gozdarski oskrbnik kneza Windischgrätza, 67 let star. Cesar mu je podelil Franca Jožefa vitežki red, a on je nekaj dni prej umrl, predno je došlo odlikovanje.

Javna tombola. Na praznik sv. Petra in Pavla priredi „Obrtniška bolniška blagajna v Idriji“ na glavnem trgu po popoldanskem cerkvenem opravilu pri vsakem

Na prvo besedo malega človeka se slepec strese, strune so tekle mirneje, naenkrat prestane z igro in veli: „Hvala, bratje, na darovih, bog Vam ohrani dober vid. Lahko noč.“ — Slepec se pokriža in tapajoč pred sabo s palico odide.

Že se je mračilo, ko je mali kmetič brzim korakom prišel za slepcem. Zopet se mu zazdi lice znano, a misleč, da ga godec ne vidi, hiti poleg njega naprej. Slepec pa zagrmí: „Stoj!“ Kmet se strese in nehote obstane. „Zdravo, Šime Drmačič! Drago mi je, da Te vidim. Ne poznaš Uskoka Marka Nožine? Sedi semkaj“, in prime kmeta ter ga potegne pod hrast.

„Menda nisi pozabil, kako so se nekoč kmetje na Savi dvignili nad gospodo. Oba sva bila tam. Poslednjič sva se videla v Vidmu. Nesel si pismo Uskokom. Vse je bilo že v tiru, a ko stopim nekega dne iz hiše, me zgrabi četa vojakov in odpelje v Ljubljano. Eden vojakov mi je povedal, da je bil v Kostanjevici neki izdajica. Iz popisa sem spoznal, da si bil Ti!“

Drmačič ne spregovori.

„Ali si bil?“ zakriči Nožina in izvleče iz neder samokres.

„Bil sem“, šepne Drmačič.

„Vidiš, da sem uganil. Čuj dalje. V Ljubljani sem živel ob suhem kruhu in vodi kakor pes. Naenkrat pripeljejo uklenjene brate. Izvedel sem, da smo vsled izdaje

propali. Mučili so nas vsak dan. Posrečilo se nam je uteči. Ti si v Planini nahujskal ljudi nad Pavlom Štercem, pa tudi o meni si trosil laži. — Našel sem Ilijino deco, ki je prosjčila. Kata je umrla. Otroke sem peljal k Miliću plemiču, ki sem mu nekoč rešil življenje. In sprejel jih je, da se mi oddolži. In ko sem svojce našel, sem izvedel, da je neki Drmačič za 500 tolarjev izdal Gregoriča — je-li res?“ „Da“, trepeče kmetič.

„Ej vidiš“, da nisem želel Tebe najti, bil bi se izročil sam sodišču. Kot slepec sem Te iskal — Zvedel sem, da miruješ, da si se oženil. Od krvave plače? — Sedaj poplačam račun!“

„Dam Ti sto tolarjev“, veli Drmačič.

„E, to je malo.“ „Dvesto.“ „Malo.“ „Pol imetja.“ „Premalo! Če mi daš vse cesarstvo, premalo bi bilo, glavo daj, dušo daj, za vse solze in kri, ki je tekla zaradi Tebe!“

Nožina povleče Drmačiča k prepadu.

„Skoči v to globino. Stena je kakor odsekana. Kamen je na tleh. Dobra Ti bo postelja. Tudi jaz sem že truden življenja. Povsod me iščejo, da me usmrte.“ Leden znoj stopi Drmačiču na čelo. Oči mu švigajo na levo in desno. Uskok pa stisne roke krog malega kmeta in se vrže ž njim v črno globino.

vremenu javno tombolo v korist blagajne. Slavna društva se tem potom opozarjajo, da upoštevajo v slučaju kakih morebitnih priredb ta dan.

Za „Sokolski dom“ v Žireh darovale so sledeče osebe v spodaj navedenih zneskih: Gg. Ivan Jež, posestnik na Dobračevi, pl. Kajetan Premerstein, Jel. Vrh pri Idriji, Alojzij Pegan, c. kr. notar v Idriji, Jakob Kogej, c. kr. notar v Ložu, Franc Koman, Škofjaloka, H. Suttner, urar v Ljubljani po 10 K; Jakob Dolinar, Škofja Loka 11 K; Iv. Magdić, Ljubljana, Konrad Pecher, Škofja Loka, Drag. Hribar, Ljubljana, Dr. Gvidon Serbec, Celje, Ign. Čadež, Srednjavas pri Poljanah po 5 K; Henrik Kenda, Ljubljana, Janez Vehar, Srnak po 3 K; Matevž Novak, Srnak, Janez Pivk, Selo, Helena Ušeničnik, Selo po 2 K; Jos. Oblak, Selo 1 K; več gospic v gostilni M. Sedej v Novivasi skupno znesek 7 kron. Vsem cenj. darovalcem izreka odbor najsrčnejšo zahvalo.

Gasilno društvo v Senožečah priredi dne 5. majnika t. l. ob 4. uri popoldan veliko javno tombolo pred gostilno Mlakar. Po tomboli vrši se ples na prostem, pri katerem svira slav. postojnska godba. Med dobitki se nahajajo: 1 bik plemenjak, 1 štajerski plug s plužno, 1 slamoreznica, 1 čistilnica za žito ter drugo kmetijsko-gospodarsko orodje. Tablice za tombolo po 40 h.

Klerikalni razgrajaci so stali pretekli teden v Il. Bistrici pred sodnijo, ker so motili shod v Dol. Zemonu. Sreča zanje, da je bil oni shod formalno prepozno sklican, tako da ga po mnenju sodnije ne varuje novi volilno-kazenski zakon. Kar smo želeli, pa smo dosegli: strah pred resno ostro kaznijo je stopil klerikalcem v kosti, postali so pohlevni in se ne upajo več razbijati shodov!

Iz Zagorja na Pivki. V nedeljo, 21. t. m. nam je tukajšni g. vikar Fr. Groznik na leci oznanil, da pride v nedeljo 28. t. m. v Zagorje dr. Žitnik pripravljat pot gospodovo za svojo izvolitev v državni zbor. Pri tej oznanitvi bil je pa g. Groznik tako glasen, tako srdit, da je ljudem ob enem zagrozil; zapomnite si pa, da ne sme pri tem shodu nobeden nagajati, nobeden nemir delati ali razgrajati, kajti vsak razgrajac bo naznanjen in bo v ječo prišel, za kar hočem že jaz skrbeti! No, nato za danes ne rečemo družega, nego da je gosp. Groznik le storil svojo dolžnost do svojega principala in sosednih kolegov, ob enem pa upamo, da ker je previden, pameten in dobrosrčen človek (le kuharico ima poredno), da nas v ječo gotovo ne bo dal peljati; pri tej priliki moremo pa dr. Žitniku le svetovati, da bi veliko bolj pametno napravil in ta nameravani shod popolnoma opustil, kajti saj mu vendar mora biti znano, da tukaj niso tla zanj ugodna in tudi ne za njegovo kompanijo, vsaj mi imamo svojega kandidata, ki si ga je ljudstvo izbralo: g. Jos. Deklevo, ne maramo pa dr. Žitnika, ki ga nam je postavil in skuša usiliti najostudnejši zdražbar obrekljivi dr. Šušteršič.

„**Kmetska stranka**“ je priredila 21. aprila v knežki občini dva shoda in sicer na Baču in v Šem-

bijah. V obeh krajih se je zbralo nad 90 poslušalcev, kar je izvanredno veliko, še celo ker ljudstvo ni o shodih bilo prej obveščeno. Na Baču razložil je v kratkih besedah g. Al. Domicelj program, ki ga je ljudstvo s posebnim zanimanjem in veseljem poslušalo. Nato je govoril gosp. Česnik in v nemal ljudstvo za kmetskega kandidata. Ko se je glasovalo za g. Deklevo, so se vzdignile vse roke in burni klici „živio Deklevo“ so doneli po sobi. Ko se je dalo na glasovanje, kdo je proti tej kandidaturi, niti tajnik g. Eržen ni vzdignil roke, češ: „saj nisem neumen?“ no, menda je bila zopet prevelika „soparca“. — Ob šestih zvečer se je vršil shod v Šembijah, tu so govorili gg. Domicelj, Arko, Deklevo in Cucek. Vse govore je ljudstvo pazno zasledovalo in posebno burno so pritrjevali besedam gg. Deklevo in Cuceka, kateri zadnji je v domačih besedah opisal „delovanje“ Žitnika. Vsem govorom se je burno pritrjevalo, in ko je g. Cucek priporočal gosp. Deklevo, ki ga pozna z mladih let kot delavnega in za ljudstvo vnetega moža, je ljudstvo kandidaturu radostno vsprejelo. — No, seveda povsem „poštenim in za kmeta vnetim klerikalcem“ ni dalo miru, ker se sami niso upali, so našuntali ženske, da so pod okni delale nemir, kar pa zborovalcev niti najmanje ni razburilo. — Domov grede se je vstavil gosp. Deklevo v Knežaku pri g. Česniku, kjer so ga prišli pozdravljat tam zbrani možaki, katerim se je z obraza bralo, da je isti napravil najugodnejši vtis, še celo, ko je z njimi tako domače občeval: Klici „Živio Deklevo“ so ga spremljali, ko se je odpeljal v Postojno.

Žitnikov shod v Vipavi se je vršil preteklo nedeljo na dvorišču župana Petrovčiča, kjer se je zbralo od 300—400 ljudi, med temi — veliko rečeno — je bilo do 150 volilcev, drugo so bile ženske in otroci. — Na shodu sta govorila kandidat Nace Žitnik in Janez Lavrenčič iz Vrhpolja. — Prvi je nesramno udrihal, kakor je navajen, po svojih političnih nasprotnikih in ko je videl, da dotičnih ni na shodu, vsacega posameznika citiral, naj stopi na oder, tako g. Mayerja, grajščaka iz Lož, g. poslanca Arkota iz Postojne, g. župana Hribarja i. dr. Hvalil se je, koliko gnoja in gnojnice je speljal kot petošolec po travnikih in njivah, povedal tudi, da za časa svojega poslanstva ni mogel za kmeta ničesar doseči, ker so bili klerikalni poslanci vedno v manjšini, omenil pa seveda ni zvišanja duhovniških plač, obljubil je podaljšanje vipavske železnice in sicer do Razdrtega, ali pa čez Manče do Kobdila, ali Col na Vrhniko, kamor bo vojno ministerstvo zahtevalo, ko bo vojska z Italijo. — Čenčal je v prilikah razne bedastoče, tako n. pr., da se je pri Donavi prikazal satan, ki je skušal nekega zakonskega moža, ako ljubi svojo ženo. Priliko o puščavniku, muhi in levu, je revež tako nesrečno za lastno stranko izpeljal, da je moral vsak količkaj lastnomisleč poslušalec izprevideti, da bo kmalu ob „ljudsko“ stranko in njene voditelje in da bo ostala le neodvisna kmečka stranka. — Napadal je nesramno tudi g. protikandidata Deklevo

ter povdarjal posebno, za koliko je isti oškodoval Kranjsko deželo s zakupom žganja i. t. d. Vedoma ali vsled slabe informacije pa je podlo lagal, ko je trdil, da so naši govorniki na shodu na Planini zahtevali: Proč z vero! Proč s farji! Proč s Kristusom! Gosp. Nace! Žalostno dovolj, ako morate s takimi nesramnimi lažmi agitirati za svojo osebo! Gotovo Vam je to sporočil slapenski župnik, ki je v nedeljo zjutraj na svetem mestu — v cerkvi — ednako lagal! Za Žitnikom je nastopil posestnik Janez Lavrenčič iz Vrhpolja, — ki je zlasti povdarjal, da mora zborovalcem naštetih zasluge g. kandidata! Pravil je približno tako-le: „Vidite moža! Ta je kmečki sin! Dokaz temu, da je še kot „študjokus“, kakor je že sam povedal, več gnojnice in gnoja speljal na polje, kakor njegov nasprotnik, ki vedno le na milijonih*) sedi! (Ste slišali!) Ja, ja, takrat so bili drugačni časi! Mi imamo nekega sodnega svetnika rojaka, ki je še kot osmošolec med počitnicami tudi gnoj vozil mimo moje hiše, kar sem sam videl. — Poglejte pa današnjo mladino! (Živio — Žitnik!) Sicer pa za nas ni mogel veliko doseči, ker so bili naši poslanci vedno v manjšini!! On pa pozna tudi vse kote (!) pri raznih ministerstvih, kamor je za posameznike že velikokrat „kljuka „pritiskal!“ (Če je kaj dosegel in za koga, g. govornik ni povedal.) S tem so bile zasluge Žitnikove naštetje! Kako velikanske so te, sodite spoštovani čitatelji sami!! Ko je govornik omenil še „Slapsko posojilnico“, ko jo je on ustanovil z g. nadučiteljem Punčuhom, a jo zopet zapustil, ker so nekateri hoteli napraviti „kolone“, je končal ginljivi govor s pozivom na zborovalce, da naj danes vsi prisežejo, da oddajo 14. maja gotovo svoj glas kandidatu Žitniku. — „Zborovalci. Sovražnik je močen! In ako bomo spali, bomo gotovo tudi 14. maja propali!“ — Nato so zakričali navzoči prav klaverno: „Živio Žitnik“ in shoda je bilo konec! Goški pevci zapeli so še par pesmic, ker so se najbrže nadjali, da jim gosp. Nace zopet vrže nekaj kronc za pijačo, kakor je storil na Gočah, kjer jim je dal za prirejeno mu bakljado 20 K. — „Slovenec“ trdi, da je bilo na Žitnikovem shodu 1000 (tisoč) ljudi, a mi mu povemo prav odkritosrčno, da na Petrovčičevo dvorišče ne spravi nihče tolikega ljudstva, tudi če bi bil vsak kotic napolnjen, kar pa ni bilo.

Socijalno-demokratski shod je bil v nedeljo popoldan pri „Ivetu“ v Il. Bistrici. Predstavil se je kandidat socijalnih demokratov. Vobče je bil njegov govor dober. Mi nimamo nič proti delavskim kandidaturam v okrajih z izrazito industrijalnim značajem. Naš okraj pa je tako pretežno kmetijski, da se ne more resno zahtevati od nas, da volimo delavca iz Nabrežine. To gotovo resni možje med delavci uvidevajo. Kar moremo storiti, je le, da bo naš kandidat nastopil proti vsaki vrsti izkoriščanju, dalje za delavsko zavarovanje na starost oziroma onemoglost — kar je silno v korist

*) Šušteršič pa je govoril o Deklevovih dolgovihi! Nace, Nace, Žindra te bo za ušesa!

kmetiskim domovinskim občinam — in proti vsem nedostatom na južni železnici v korist našemu delavstvu in uradništvu. — Delavci, ki vidite pretečo nevarnost klerikalizma, ne zapustite kmeta, ne rušite discipline!

Senožeški kaplan in župnik obsojena. Kaplan Kleindienst je dal licitirati Garzarollijevo klop v senožeški cerkvi, ne da bi se oziral na staro pravico Garzarollijev do te klopi. G. pl. Garzarolli pa se ni dal kar tako na kratko odpraviti, ampak se je krivici uprl. Uložil je namreč zoper župnika in kaplana tožbo za voljo motenja posesti. Moža sta se branila, kar sta mogla, a roka pravice ju je zasegla: obsojena sta oba, da sta po krivici posegala v tujo posest in imata povrh še plačati visoke troške prve in druge instance zase in g. pl. Garzarollija. Tožbo radi motenja posesti je podati v 30 dneh potem, ko je kdo izvedel, da mu je kak nasilnež posegel v posest. Nekateri duhovniki že mislijo, da zanje postava ne velja več, ampak samo kmeta naj bi kruto zgrabila zaradi najmanjšega nereda.

Volilno gibanje na Vrabčah se je v zadnjem času precej živahno razvilo. Ljudje se o volitvah mnogo razgovarjajo ter pravijo: Pač so se duhovnikom zvišale plače; nam se je tudi pred šestimi leti marsikaj obetal, ali obljube so ostale le obljube. Nace iz nas ne boš več norcev „briv“!

Iz Vrabč se nam piše: Klerikalci in Vrhovci smo si zadnji čas v hudem nasprotstvu, kakor to razvidimo iz klerikalnih listov, koji nas prav po nepotrebnem napadajo. „Domoljub“ je videl v Vipavi več Vrhovcev, koji so prinesli svoje trde glave na shod zaupnikov. Vemo, da niso naše glave tako mehke kakor trebuhi Domoljubovih poročevalcev. Tudi ni „Domoljub“ zadovoljen z nazori nekega starega Vrhovca. Pozabil pa je povedati, da je bilo na kmetih v tistih časih, ko je bil oni Vrhovec še mlad, vse vzgojevalno delo v klerikalnih rokah. Taka je torej klerikalna vzgoja! „Domoljub“ je v teh krajih redka, malone zoperna prikazen, vsled česar je razvidno, da se malo zanimamo, kaj „Domoljub“ o nas piše, ker to ve vsak Vrhovec, da v nekem loncu ni iskati družega, nego smrad.

Prosveta.

Nova knjiga. O prvinah in spojinah. Osnovni nauki iz kemije, rudninoznanstva in hriboznanstva, spisal Frančišek Štupar, tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske. Že zdavnaj se je v kmetijsko-strokovni literaturi živo čutila potreba po knjigi, ki bi kmetovalcem podajala vsaj najvažnejše nauke iz kemije. Kmetijski pouk, in sicer usten, v časopisih in v knjigah, se je zadnji čas tako lepo razvil in je obrodil toliko sadu, da vedoželjni kmetovalci z veseljem sezajo po poučnih strokovnih spisih, če jih le morejo dobiti. Pogosto pa se čujejo tožbe, in tudi časopisi so pisali o tem, kako jako se čuti nedostajanje sicer poljudne, a vendar toliko temeljite knjige o kmetijski kemiji, da

bi se kmetovalec mogel iz nje naučiti vsaj temeljnih pojmov. Kolikokrat se sliši in čita o hranilnih snoveh, o dušiku, fosforovi kislini, kaliju i. t. d., ki jih potrebujejo rastline; o dušičnatih organskih snoveh i. t. d., ki jih potrebujejo živali, a kaj so te reči, iz česa so, kako so sestavljene, kje se nahajajo, kako se presnavljajo, o vsem tem se kmetovalci ne morejo poučiti, ker ni nikake take slovenske knjige. — Zgoraj omenjena knjiga je odpomogla temu nedostadku. Knjiga sicer ni obširna, vendar obseza vse, kar je kmetovalcu treba vedeti, posebno glede rastlinske hrane. Knjiga bo koristila onim kmetovalcem, ki so spoznali, da dandanes ne zadošča, da bi bil kmetovalec samo delavec, marveč mora biti preudaren gospodar, ki se ne zadovoljuje s tem, da bi videl le posledice, ampak hoče poznati tudi vzroke; služila bo pa tudi učiteljem, ki poučujejo kmetijstvo, in učencem kmetijskih šol. Knjiga se dobiva v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani, Gradišče št. 4, ter stane v tiskarni 1 K 50 h, po pošti pa 1 K 66 h.

Narodno gospodarstvo.

Sadno drevje. Kdor hoče dobiti mnogo sadja, naj gnoji drevje dvakrat na leto. Prvič gnojimo drevo, kadar ima kot lešnik debele sadove. Izkopati je treba krog drevesa pol metra globoke luknje, ki naj bodo pri velikih drevesih več kot meter, pri majhnih pa pol metra oddaljene od debla. V te luknje denemo gnoj, ki smo ga napravili iz kravjeka, gnojnice in apna. Potem pokrijemo te luknje z zemljo. Drugič gnojimo drevesa jeseni. Takrat prekopljemo zemljo 75 cm oddaljeno od debla in gnojimo s starim kravjekom in apnom. Ta gnoj je treba pokriti z zemljo, ležati pa ne sme bolj globoko kot 20—30 cm v zemlji. Kdor tako gnoji drevje, bo kmalu spoznal, da dobi več sadja, ker malo sadje ne odpade. Poskusiti je treba, vsaj pri enem samem drevesu. Vspeh bo učil, koliko premorejo gnoj, gnojnica in apno.

Nesreče s poljedelskimi stroji se množe. Tu je odtrgal stroj roko, tam je uničil mlado življenje. C. kr. namestništvo in deželni odbor na Češkem sta zato izdala odlok, v katerem navajata varnostne naprave, katere morajo imeti mlatilnice, slamoreznice itd., da ne bo več nesreč. Upamo, da bo c. kr. vlada tudi v drugih deželah isto odredila. Ta odlok ni samo važen za poljedelce, ampak tudi za izdelovalce teh strojev. Zakaj odslej bodo smeli prodajati le stroje, ki bodo imeli predpisane varnostne naprave in bodo morali kupce natančno poučiti o porabi strojev.

Prvo jajce. Če nese golobica ali kokoš prvo jajce, se včasih zgodi, da jajce ne more naprej. Če ne pomaga mazanje z oljem, ne preostane drugo sredstvo, kot predreti previdno jajčno lupino.

Driska pri kokoših nastane iz dveh vzrokov: zaradi hrane ali zaradi prehlajenja. Bolne živali je treba greti in jih pitati s kuhano kašo, rižem, ječme-

nom, lanenim semenom (1 del semena, 2 dela vode). Priporočati je tudi, da se dodane vodi malo železnega vitrijola.

Ne v Ameriko.

Skoro vsak dan vidimo po raznih kolodvorih naše slovenske domovine žalostne prizore, ko se poslavljajo izseljenci v Ameriko. Veliko solz pretočijo tu matere, žene in sestre ob žalostnih slovesih. Tiha, a neusmiljena bol razjeda prsi očetom, ko se jim odpelje sin, opora na starost, v daljne dežele. Bogve kdaj se vrne.

Je li tega treba? Kaj je glavni vzrok izseljevanju? Je li res naša zemlja tako jalova, da ne more preživeti svojih otrok? Je li tu preveč delavcev, premalo zaslužka? Ne! Tega je največ krivo to, da je lakomnost po denarju ter ono pehanje po mestni oblizujenosti, po lepoticju in po nič vrednih mestnih zabavah zašlo v naše vasi. Kmečke hčere in sinovi so zvedeli, kako neki fletno je po mestih in po tujih krajih, in kar na enkrat se ne morejo več videti doma. — — „Doma ni nič,“ pravijo. In vse razgovarjanje ne pomaga nič. Starši nimajo moči, da bi jih pridržali doma. On, ali ona mora strani: „A, jaz grem.“ Tako, ona gre. Na tujem pa ni tako, kakor se je sanjalo doma; kruh je tam bolj trd, kakor se je mislilo. Marsikateri bi se rad vrnil, pa se ne more. Pa tudi oni, ki pridejo domov, nima več veselja do brazde, do preproste domače hiše, ki se jim zdi tako revna, gola, dolgočasna. In spet jo pobrišejo v mesto. — Kdo bi tudi obdeloval zemljo? Na ta način slabe kmetije. Drugi vzrok je slaba letina, pičila žetev. Kmet gleda poštne, železniške, sodnijske in druge službenice, orožnike i. t. d. ter si misli: „Glej ga, samo pohaja brez skrbi, pa ima gotovo plačo, ktere mu ne vzame ne toča, ne moča, jaz pa se trudim za žive in mrtve, pa vidim groš le ob redkih petkih.“ Gleda jih in gleda, pa vrže lopato iz rok in hajdi za boljšim kruhom, za boljšo srečo. Ali to ni prav. Čeravno se kmet nemore ravno zakopati v zlato, vendar živi se.

Kmet mora imeti ljubezen do domovine in doma; ponosen mora biti na to, da je ravno kmet; s ponosom naj obdeluje zemljo, ki je posvečena s potom njegovih očetov in nova srečnejša doba ne bo izostala.

Seveda kmet ne sme ostati starokopitnež. Učiti se mora moderne kmetije in vporabljeni vsa moderna sredstva, ki mu lahko kaj pomagajo. Moderna država bo morala skrbeti za povzdigo kmetije, omogočiti bo morala, da si bo kmet lahko sposodil potrebni kapital na nizke obresti.

Kmet, zapomni si, da si edino ti sam svoj gospod, in da so vsi drugi ki so v službah, — sužnji, da delaš ti sebi, a da robotajo oni drugim, da si ti srečen na svojem domu, in da oni nimajo doma. Ostani tedaj svobodni kmet, in ne podaj se v sužnost.

Po svetu.

Španskega kraljiča pričakujejo. Kakor pišejo z Madrida, bo otrok španskega kralja zgodaj okusil dvorsko etiketo. Komaj rojenega, ga bodo predstavili zboru najvišje gospode. Predno se bo porodil, bo razposlal kralj hitre sle do ministrov, maršalov, admiralov in drugih dostojanstvenikov s povabilom, naj se zberejo v kraljevski palači in tukaj čakajo poroda. Komaj bo otrok ogledal luč sveta, naznanila bo najvišja dvorna dama ministerskemu predsedniku, katerega spola je. Ta bo sporočil dejstvo poveljujočemu generalu in kmalu bo naznanjalo ali 21 strelav in španska zastava na palači, da se je porodil princ, ali le 15 strelav in bela zastava, da se je porodila „samo“ princesinja. Če bi se otrok porodil ponoči, pa je preskrbljen grad z raznobarnimi lučmi, da izve ljudstvo spol. Kralj pa bo dejal otročička v srebrno skledo in ga nesel pokazat v dvorano, kjer zapiše justični minister čtroka v pripravljene register.

Operirani slon. Ameriške novice poročajo, kako je bil te dni operiran slon. Čuvaj zelo pametnega in kratkega slona je opazil pred nekaj dnevi, da žival šepa. Zato je vzel nož, in slonu razrezal kožo, na stopalu, da bi videl, kaj je. Ko je dolgo kopal, je prišel do trde stvari. Slon je skočil kvišku in vrgel čuvaja v kletkin kot. Toda ta se ni prestrašil, ampak je pričel še enkrat kopati z nožkom. Ko je rano že precej razširil, že je slon sam z rilcem prišel blizu in izdrl nekoliko iz rane moleči žrebelj.

Bomba v cerkvi. 4. t. m. zvečer so v Genovi, v cerkvi S. Siro, med propovedjo jezuita Pavišica, nenkrat zaslišali močno bobnenje, cerkev je bila polna gostega dima. Kakor kaže preiskava, se je med propovedjo postavila bomba na prag cerkve, ukrenilo se je vse potrebno za eksplozijo, ki se je pozneje izvršila. Cerkev je bila polna ljudi, k sreči so le nekateri lahko ranjeni. Strah je bil grozen. Zločinci so vjeti.

Ponarejalci denarja. V Budapešti so aretovali tolpo ponarejevalcev, kateri so izdelovali 20, 10 in 100 kronske novce. V Erzebetfalvi so našli pri nekem kmetu klišeje, ki so jih uporabljali za tiskanje novcev. Aretovali so kmeta in več sokrivcev.

Izseljevanje na Ogrskem. V komitatu Trenčin na Ogrskem se izseljevanje vrši še v večji meri kot na Kranjskem. Mnogo sel in vasi je že praznih, polje je neobdelano. Vzroki izseljevanja so nedostatni dohodki.

Za kratek čas.

Uganil. Katehet: „Eva je dala jabolko Adamu. Ali je bilo to prav, da ga je Adam precej snedel?“
Jožek: „Ne, najprej bi ga bil moral olupiti.“

A tako! „Jaz poznam gospoda I., a on mene ne pozna.“ — „Kako je to mogoče, saj je vendar vaš sorodnik.“ — „Da, a on je milijonar.“

Pred poroko. Nevesta: „Zdaj pa le hitimo, da ne zamudimo.“ Ženin: „Čemu bi tako hiteli v nesrečo?“

Loterijske številke.

Dunaj, 20. aprila 34 40 52 33 45
Brno, 24. aprila 34 49 22 29 77

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Kašelj. Kdor tega ne uvaže, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zasliženju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev.

Škatljica 80 vinarjev.

Zalogo ima

J. Hus

lekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd.
steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, —
steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu,
steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom —
1 lonček 70 vin.

Razpošilja

lekarna Hus v Vipavi.

Posestvo v Zalogu pri Postojni

obstoječe iz hiše št. 6, vrta, njiv, travnikov in nekaj gozda proda **Anton Krajnar** v Zalogu.

Bukove prage (švelarje)

kupuje v večjih in manjših množinah do konca marca meseca 1908 po sledečih merah

2-60 m × 24 cm × 14 cm

Jos. Samsa, parna žaga v Il. Bistrici.

Nad 30 hektolitrov belega prav finega vina in nekaj žganja

je po nizkih cenah na prodaj.

Kupce vabi uljudno

Josip Cotič, vinogradnik, Vrhpolje, p. Vipava, Kranjsko.

Oves semenski „Willkomm“

dobi se od 100 kg dalje po 26 kron prosto Ljubljana. Trgovci dobe znižane cene.

M. Lavrenčič, Šiška pri Ljubljani.

Kmetovalci pozor!

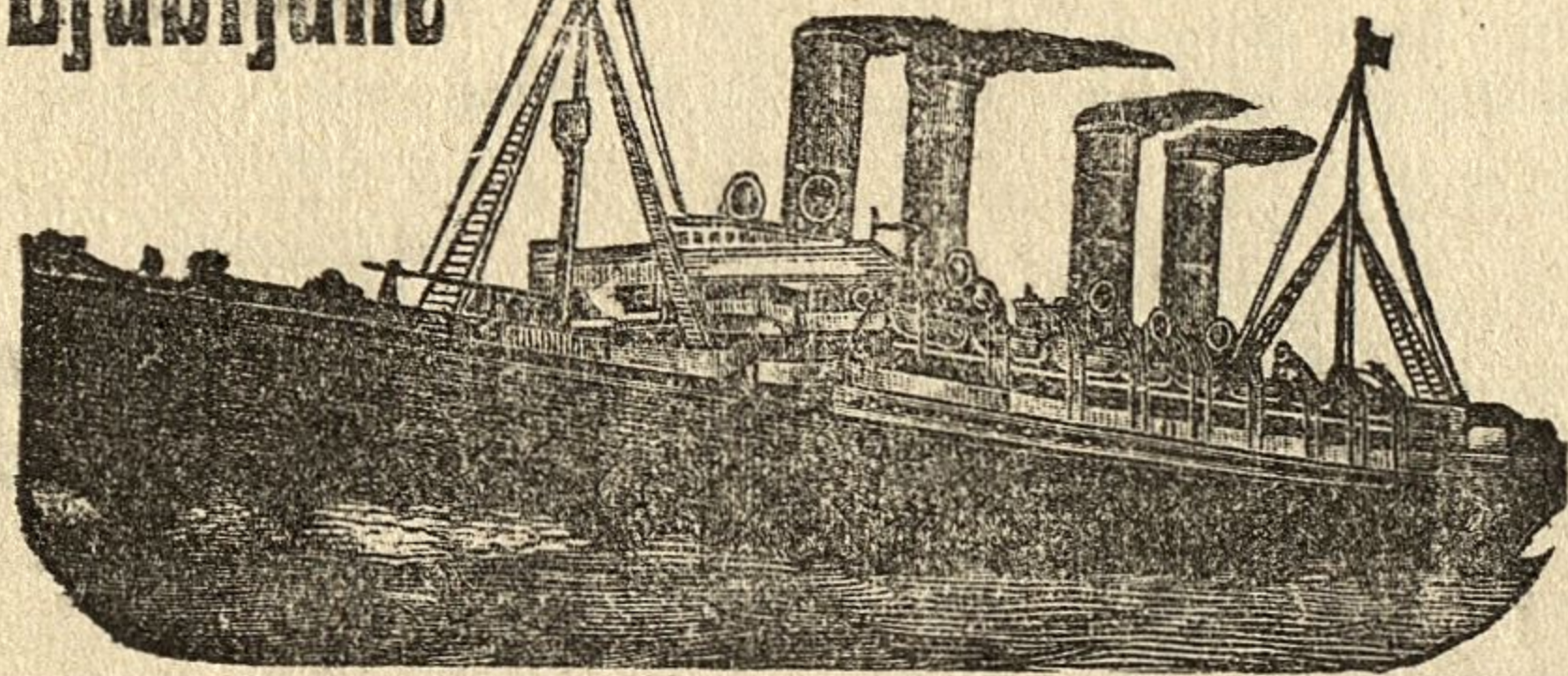
Priporočam sveža pristna poljedelska in vrtna semena za prihodnjo pomlad. Pri meni se kupi po zmernih cenah dobro kaljivo seme: domače (rdeče) detelje, lucerne (večne detelje) in raznih trav, kakor francoske, nemške in italijanske travulje, mačjega repa i. t. d.

seme izredno debele pasme

in sicer: podolgaste, rumene ekendorferske ploščate rumene oberndorferske in dolge rdeče mamut-pese. Imam v zalogi tudi seme domačega korenja, repe, zelja, ovsa, ruskega lanu ter raznovrstna vrtna in evetlična semena.

ANTON DITRICH, trgovec v Postojni.

Iz Ljubljane v New-York

vozi se najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnim parobrodi, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani

št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,

nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Pozor!

Pozor!

Kupci in prodajalci!

V svrhu povzdige in izboljšanja dveh že običajnih semnjev

na Colu (Podvelb) pri Vipavi

in sicer na sv. Urbana dan in kvaterni četrtek v mesecu septembru vsacega leta vljudno vabi podpisano županstvo vse kupce, kakor tudi prodajalce živine in sploh trgovce na zgoraj omenjena dneva na obilen obisk.

Naša občina se nahaja ravno na razpotju ter je pričakovati najboljšega uspeha.

Županstvo na Colu,

dne 14. marca 1907.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoldne in je izključno električno razsvetljena.

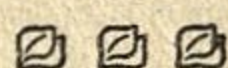
Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjska posojilnica v Postojni

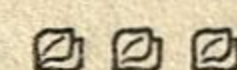
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

Obrestuje hranilne vloge po 4 $\frac{1}{2}$ % brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.